

URBACT NOVICE

NOVEMBER 2014

Uvodnik

Začenja se novo obdobje, evropski parlament je nedavno je potrdil novo Evropsko komisijo pod vodstvom predsednika Jean-Clauda Junckerja.

Generalna komisija za regionalno enakopravnost ([General Commission for Territorial Equality](#) – CGET), Urbactov organ upravljanja, je Evropski komisiji v imenu 28 držav članic EU, Švice in Norveške posredovala program za URBACT III (2014–2020). Zaenkrat torej vse poteka po predvidenem časovnem planu, po katerem naj bi komisija program potrdila do konca tega leta, prvi razpisi za URBACT III pa naj bi se odprli februarja ali marca 2015.

Ponovno bodo glavni upravičenci programa URBACT III mesta, kar pomeni:

- mesta, občine in kraji (ne glede na število prebivalcev),
- organi ožjih delov občin, kot so četrtne, krajevne in vaške skupnosti,
- metropolitanski organi in organizirane aglomeracije,

če predstavljajo politično-administrativne institucije, pristojne za sprejemanje in izvajanje politik na področju, ki ga pokriva posamezno Urbactovo omrežje.

Poleg tega so lahko upravičenci:

- lokalne agencije, tj. organizacije, ki jih je ustanovilo mesto in so v delni ali popolni lasti mesta ter se ukvarjajo z urbani vprašanji,
- pokrajinski, regionalni in nacionalni organi,
- univerze in raziskovalni centri.

Informativni dogodki o programu URBACT III v nacionalnih jezikih potekajo v skoraj vseh državah EU, na Norveškem in v Švici, s tesnim sodelovanjem pristojnih ministrstev. Informacije o informativnem dogodku v Sloveniji bomo objavili tudi na tej spletni strani.

Če imate vprašanja v zvezi s programom URBACT III lahko izpolnite [formular](#) na uradni spletni strani ali se obrnete na IPoP kot točko obveščanja. Ne pozabite, da je sodelovanje v programu edinstvena priložnost. Strokovnjaki, odločevalci in izvoljeni predstavniki lahko v evropskem okolju pridete do praktičnih rešitev za izzive, s katerimi se soočajo vaša mesta, občine in kraji – toda sodelovanje v takšnem omrežju zahteva temeljito pripravo!

Povzeto po uvodniku Emmanuela Moulina, vodje sekretariata Urbact

Novosti programov teritorialnega sodelovanja URBACT, INTERACT, INTERREG IVC/Europe in ESPON v novem programskem obdobju

Kaj pred začetkom novega programskega obdobja pravijo vodje evropskih programov sodelovanja? O preteklih izkušnjah programov in spremembah v novem programskem obdobju poročajo Emmanuel Moulin, vodja sekretariata programa [URBACT](#), Michel Lamblin, programski direktor programa [INTERREG IVC/Europe](#), Peter Mehlbye, vodja koordinacijske enote programa [ESPON](#), in Petra Masáčová, vodja organa upravljanja za [INTERACT](#).

Kaj so glavni dosežki vašega programa in s čim se lahko pohvalite?

Michel Lamblin, INTERREG IVC/Europe

V okviru programa INTERREG IVC poteka prenos več kot 400 dobrih praks s področja politike iz ene v drugo regijo, razvija ali prenavlja se okrog 430 lokalnih/regionalnih orodij ali instrumentov – k vsemu temu je pripomogla izmenjava znanja med mednarodnimi partnerji. 710 milijonov evrov, več kot polovica proračuna, je bila namenjena nacionalnim in regionalnim skladom za implementacijo znanj, pridobljenih v okviru INTERREG IVC. Več kot 6000 zaposlenih pri lokalnih in regionalnih organih je izpopolnilo svoja znanja na področju implementacije regionalnih politik.

Emmanuel Moulin, URBACT

Eden od velikih dosežkov Urbacta so lokalni akcijski načrti, ki jih morajo mesta pripraviti kot glavni rezultat mreženja. Rezultati naše študije kažejo, da eno leto po koncu aktivnosti 90 % mest svoj lokalni akcijski načrti uresničuje. Ena tretjina jih uresničuje celo več kot 50 % ukrepov, ki so jih predvideli v akcijskem načrtu. Kar seveda koristi mestom in njihovim prebivalcem, ki so končni upravičenci vseh naših omrežij.

Drugi pomemben rezultat Urbactovih aktivnosti v obdobju 2007–2013 je vpliv znanja, ki ga program ustvarja s kapitalizacijskimi aktivnostmi. Anketa, ki smo jo pripravili letos spomladi na temo kapitalizacije in komunikacijskih dejavnosti, izkazuje vpliv Urbacta na spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja, ne samo v partnerskih mestih in regijah, temveč tudi v mestih in organizacijah po Evropi, ki v Urbact niso neposredno vključeni. Od 400 respondentov (mestnih odločevalcev in strokovnjakov) jih 85 % pravi, da so svoje znanje o celostnem urbanem razvoju izpopolnili. To so močni argumenti, ki jih bomo razvijali tudi v prihodnje.

Petra Masáčová, INTERACT

Med letoma 2007 in 2013 je INTERACT nudil podporo zlasti evropskim programom teritorialnega sodelovanja pa tudi drugim deležnikom teritorialnega sodelovanja (med drugimi nacionalnim organom, akterjem sistemov večnivojskega upravljanja makroregionalnih strategij in Evropski komisiji) na več področjih, kot so:

- vodenje in nadzor programov v obdobju 2007–2013 (priprava programa, program, projektno in finančno vodenje ter kontrola na prvi in drugi stopnji),

- makroregionalne strategije,
- kapitalizacija,
- komuniciranje programa in projektnih rezultatov in
- priprave na programsko obdobje 2014–2020.

Vsi programi evropskega teritorialnega sodelovanja, čeprav ne vsi do enake mere, koristijo storitve programa INTERACT. Povprečno zadovoljstvo sodelujočih na dogodkih programa je 4.19 od 5.00, kar kaže, da programi zelo cenijo podporo, ki jo dobijo od nas. Nekatere aspekte je sicer težko prikazati s številkami, vseeno pa lahko trdimo, da je INTERACT močno prispeval k usklajevanju in poenostavljanju programov in prispeval k večji vidnosti njihovega dela.

Peter Mehlbye, ESPON

ESPON je program evropskega teritorialnega sodelovanja, ki k razvoju politik prispeva s primerjalnimi vseevropskimi študijami o teritorialnih strukturah, trendih, perspektivah in vplivih na politike.

V obdobju 2007–2014 je potekalo več kot 100 projektnih aktivnosti, v mednarodne projektne skupine je bilo vključeno veliko število raziskovalcev in strokovnjakov iz vse Evrope, s čimer je program ogromno prispeval k informiranemu oblikovanju politik.

Če se ozrete nazaj na programsko obdobje 2007–2013, česa novega ste se pri programu naučili? Kaj morate izboljšati in kaj je treba vzdrževati?

Emmanuel Moulin, URBACT

V tem obdobju smo razvili in dodelali našo Urbact metodo, ki je ključni element naših izmenjav in izobraževalnih aktivnosti. Gre za mešanico sestavin, kot so vključevanje lokalnih deležnikov in uporaba participativnih orodij, osredotočanje na oblikovanje lokalnih akcijskih načrtov in mednarodno učno okolje. Metoda postaja vse bolj prepoznavni del Urbacta in čeprav so sestavine relativno enostavne, mesta metodo izjemno cenijo in redno poročajo o njenih uspehih. V prihodnje si želimo še bolj zavzeto spremljati, kaj se zgodi z lokalnimi akcijskimi načrti, ko Urbactova omrežja prenehajo delovati. Zato že testiramo nove tipe omrežij, ki se osredotočajo na izvajanje in uresničevanje akcijskih načrtov in jih omrežja ves čas sproti evalviramo. Takšna omrežja želimo uvesti v novem programskem obdobju v okviru Urbacta III.

Peter Mehlbye, ESPON

Tretjo generacijo programa ESPON bomo prenovili in vpeljali naslednje tri izboljšave:

- mestom, regijam in drugim programom, financiranim iz ESRR, želimo omogočiti lažji dostop do rezultatov programa ESPON in njihovo uporabo pri oblikovanju konkretnih politik
- več možnosti za hitrejšo internalizacijo analiz, prenos znanja in komunikacijo rezultatov, ko to zahtevajo politični procesi.
- temeljita prenova administrativnega okolja, s katero se bo zmanjšalo administrativno breme uresničevanja programa.

Kako razumete kapitalizacijo in kako jo boste izvajali v prihodnje?

Petra Masáčová, INTERACT

Pri kapitalizaciji gre za učinkovito uporabo znanja in izkušenj, ki smo jih prej pridobili sami ali kdo drug. Kapitalizacija, kot jo razumemo pri programu INTERACT je celostni proces združevanja kapitala, ki ga ustvarjajo programi teritorialnega sodelovanja in Interregovi projekti in programi; tukaj kapital razumemo kot rezultate, znanje in veščine. Naš cilj je povečati vidnost in dostopnost znanja in rezultatov, ki jih ustvarjajo zgoraj naštetih projekti in programi. To je pomembno že samo po sebi, poleg tega pa bo prispevalo tudi k spodbujanju prenosa znanja in rezultatov ter hkrati izboljšalo izvajanje in uresničevanje politik.

Emmanuel Moulin, URBACT

URBACT II je bil prvi medregionalni program sodelovanja, ki se je že leta 2007 usmeril h kapitalizaciji. Za nas je kapitalizacija ustvarjanje novega znanja na podlagi izkušenj in znanj, ki jih pridobivajo Urbactovi partnerji pa tudi podobni in komplementarni evropski projekti in programi.

URBACT III bo nadaljeval z že zastavljenimi kapitalizacijskimi aktivnostmi. Prizadevamo si, da bi vsem strokovnjakom in odločevalcem na vseh ravneh (evropski, nacionalni, regionalni in lokalni) zagotovili dostop do Urbactovega tematskega znanja ter jih spodbudili k izmenjavi znanja o vseh aspektih trajnostnega urbanega razvoja.

Kakšne projekte boste financirali v naslednjem programskem obdobju? Ali so predvidene kakšne spremembe?

Michel Lamblin, INTERREG IVC/Europe

Še naprej bomo financirali projekte medregionalnega sodelovanja z eno razliko – vsi projekti bodo morali razviti akcijski načrt in poročati o uresničevanju tega načrta v svoji regiji. To podaljšano spremljanje bo programu omogočilo, da opazuje, kako se politike spreminjajo, ko pride do njihovega uresničevanja (navadno nekaj let po koncu projekta).

Poleg javnih institucij in tistih, ki so odgovorne za uresničevanje politik, ter organov upravljanja in organov izvajanja bodo v prihodnje upravičene za financiranje tudi neprofitne organizacije, ki se ukvarjajo z oblikovanjem politik in njihovo implementacijo.

Emmanuel Moulin, URBACT

Za razliko od prejšnjega obdobja bodo iz Urbacta poleg omrežij za oblikovanje akcijskih načrtov sedaj financirana tudi omrežja za izvajanje in za izmenjavo dobrih praks.

Peter MehIbye, ESPON

V okviru prenovljenega programa sodelovanja ESPON 2020 bo potekal samo en projekt z enim upravičencem ESPON EGTC.

Dejavnosti bodo še naprej usmerjene na praktično raziskovanje, več analiz bomo poskušali opraviti glede na potrebe politik.

Intervju je bil objavljen v septembrski številki [Interactovih novic](#). V celoti ga lahko preberete [tukaj](#).

[Povezava do originalnega članka](#).

Fotografije: [Dushan Hanuska](#) in [Open Days](#), flickr .

Mestne tržnice so odgovor!

Tržnice so stare kot mesta sama in tako različne med seboj, kot so si različna mesta, v katerih se nahajajo. Ne glede na razlike pa vse ustvarjajo prostore srečevanja, posel in delovna mesta, poleg tega pa imajo tudi zelo velik potencial za uresničevanje trajnostnih politik in uvajanje novih trendov. Tukaj je nekaj namigov omrežja [URBACT Markets](#).

Torej, kaj je bilo prej – tržnica ali mesto? Vprašanje je podobno tistemu o kokoši in jajcu. Vemo, da so tržnice stare kot civilizacija sama, tega se zavedajo zlasti antropologi, ki so na to temo naredili vrsto študij. Moj učitelj Jesus Contreras mi je pred tridesetimi leti povedal, da so bile tržnice v devetnajstem stoletju prostori, kjer so se ljudje srečevali in prirejali poroke, dandanes pa potekajo poroke v dvoranah in diskotekah.

Miselnost, da so tržnice kraji, ki jih mladi ljudje ne uporabljajo več, se sedaj začanja spreminjati, in mogoče bodo na tržnicah v kratkem začeli prirejati tudi poroke. Zahajanje na tržnico ponekod postaja velik hit. Če obiščete [Camden Market](#) v Londonu, boste videli, da je povprečna starost obiskovalcev precej nizka, zlasti poleti, ko jo preplavi tisoče mladih, ki se v Veliki Britaniji učijo angleščine, in drugih turistov. Eden od ciljev te tržnice je ponovno pritegniti lokalne kupce. V Barceloni, kjer so tržnice v glavnem živilske, pa jih mladi pari preplavijo v soboto zjutraj, ko kupujejo hrano. Vse pomembnejša se jim zdi zdrava prehrana, kakovostni, lokalni produkti in osebni stiki s ponudniki.

Tržnice v različnih mestih in državah delujejo različno, saj so neločljivo povezane z lokalno kulturo v antropološkem smislu. Med nedavnimi obiski londonskih tržnic, ki so jih organizirali britanski partnerji projekta [URBACT Markets](#), smo spoznali posebnosti teh tržnic. Pogosto jih upravljajo zasebniki oz. podjetja, prav tako so pogosto del pobud v javnem prostoru ali poslovnih modelov »avtentičnih« in nepremičninskih projektov. Javni sektor tem zasebnim iniciativam, ki bi lahko ustvarjale dobiček na okoliških območjih in ki bi lahko koristile mestnemu načrtovanju, storitvam in zaposlovanju, dovoljuje, da delujejo po pravilih prostega trga, dokler ne delujejo v nasprotju z interesi lokalne skupnosti. Lokalne oblasti tako pogosto samo nadzirajo dogajanje, ne da bi ga aktivno soustvarjale.

V južni Evropi tržnice navadno upravlja javni sektor. Torino, Atene in Barcelona so primeri mest, kjer je lokalna oblast močna vpletena v upravljanje objektov in ponudbe. S tem zagotovijo, da so te storitve pomemben del oskrbe s hrano, istočasno pa koristijo delovanju mesta. Javno-zasebna partnerstva v teh primerih delujejo bolj v prid javnega sektorja, medtem ko je to v anglosaškem svetu večinoma ravno obratno.

Verjetno bi lahko bilo zблиžanje obeh skrajnosti koristno za oba modela. Vendar se razlike ne nanašajo samo na stopnjo vpletenosti javnega in zasebnega sektorja, temveč tudi na to,

kakšno tržnico si želimo. V južni Evropi sta prehranska kultura in gastronomija pomemben del vsakdanjega življenja in sta bistvena sestavina vseh večjih tržnic. Tega nismo opazili v Londonu in Vroclavu, kjer se hrana prav tako pojavlja na tržnicah. Ustvarjanje prodaje v povezavi z ozaveščanjem o zdravi prehrani in prednostih lokalne pridelave lahko tržnicam pomaga izboljšati kakovost življenja tistih, ki živijo v mestih.

Obstajajo torej zelo različni pristopi, vsekakor pa ni mogoče zanikati, da so tržnice zelo uporabna orodja za preobrazbo mest, naj bo z zasebnim, javnim ali kombiniranim pristopom. Pripomorejo lahko k regeneraciji sosesk in družbeni koheziji, ustvarjajo zaposlitve in krepijo mala in srednje velika podjetja, distribuirajo produkte, se poslužujejo trajnostnih praks in jih promovirajo, spodbujajo zdravo prehrano in življenjski slog in še mnogo drugega.

Pri oblikovanju takšne strategije pa je potrebno upoštevati nekaj predpostavk:

1. Posel mora biti profiten, ali povedano drugače, tržnice morajo biti ekonomsko vzdržne.
2. Razvoj in izboljšanje tržnic ter posledično tudi lokalnega okolja morajo podpirati tako prodajalci kot tudi lokalne oblasti. Strinjati se morajo o ciljih pa tudi o ukrepih in financiranju. Usklajeni morajo biti glede upravljanja in strategije.
3. Lokalne oblasti morajo o tržnicah razmišljati celostno, pri tem upoštevati urbano načrtovanje in imeti poleg gospodarskih v mislih tudi okoljske in družbene koristi.

Mesta so kompleksni ekosistemi, kjer kakovost življenja določa mnogo dejavnikov. Tržnice so orodja, ki omogočajo izboljšave na veliko področjih. Priročnik, ki ga pripravljamo pri projektu URBACT Markets, bo predstavil prednosti in priložnosti, ki jih lahko ustvarijo tržnice, pa tudi nekaj primerov dobrih praks v partnerskih mestih: Atiki, Barceloni, Dublinu, Londonu, Pecu, Suceavi, Torinu, Toulousu in Vroclavu.

Ne zamudite naslednje epizode ... se nadaljuje ...

Núria Costa - vodilni partner omrežja URBACT Markets

Fotografija: **Raging Wire** on [flickr](#)

[Povezava na originalni članek](#)

Več:

[URBACT Markets](#)

[Atene – Urbactova prestolnica hrane](#)